

De biggen kunnen in week 5 en 6 van de zoogperiode via de uitloop naar het andere hok, de zeug niet

Mengen vóór het spenen en niet verplaatsen zinvol voor biologische biggen?

Herman Vermeer, Henk Altena en Gisabeth Binnendijk

Mengen in de zoogperiode en de biggen laten liggen in het kraamhok na het spenen kunnen maatregelen zijn om biologische biggen beter voor te bereiden op de eerste moeilijke weken na het spenen. Er waren geen grote verschillen in technische resultaten. Redenen om deze maatregelen wel te gebruiken zijn de besparing op arbeid en de betere hokbezetting.

Biologische biggen lopen een groter risico op gezondheidsproblemen na het spenen dan biggen in de gangbare varkenshouderij. Dit wordt door een complex aan factoren veroorzaakt. Vooral een gebrek aan hoogwaardige eiwitbronnen en een verbod op synthetische aminozuren in het voer gecombineerd met beperkingen in het medicijngebruik, hebben een belangrijk effect. Ook huisvesting en verzorging spelen een rol in de preventieve gezondheidszorg voor de biggen. In dit Biovar-onderzoek zijn gedurende vijf ronden (120 tomen) effecten van stressvolle gebeurtenissen als mengen en verplaatsen

onderzocht. In de opfokfase werden alle biggen in groepen van 30 dieren gehouden.

Jong mengen

Eén van de stressvolle gebeurtenissen is het mengen met biggen uit andere tomen. Om dit zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen zouden de biggen al aan het eind van de zoogperiode met de burens moeten kunnen kennismaken. Ze zijn dan bij het spenen al gewend aan de "nieuwe" biggen en het mengen is dan veel minder stressvol, met minder rangordegevechten. Een bijkomend effect kan zijn dat er af en toe wat biggen een zoogbeurt bij de eigen moeder missen. De verwachting was dat het hongergevoel vervolgens de opname van vast voer stimuleert. Hoe meer voer de biggen voor het spenen opnemen, hoe gemakkelijker de overgang na het spenen zal zijn. In het onderzoek kreeg de helft van de tomen, in groepjes van drie hokken, de mogelijkheid om al voor het spenen door elkaar te lopen. De zeugen bleven van elkaar gescheiden.

Verhokken

Een andere ingrijpende verandering voor de biggen is het verhoeken na het spenen. De biggen krijgen dan tegelijkertijd te maken met een ander hok, klimaat en voersysteem. Uit het verleden weten we dat de technische resultaten beter zijn als

Tabel 1. Technische resultaten van biologische biggen in de opfokperiode bij al dan niet mengen tijdens de zoogperiode en al dan niet verplaatsen bij spenen

	Mengmoment		Verplaatsen bij spenen	
	2 w voor spenen	Bij spenen	Niet: kraamhok	Wel: biggenhok
Begingewicht (kg)	12,5	12,3	12,0	12,7
Eindgewicht (kg)	22,1	21,5	21,5	22,2
Groei (g/d/d)	358	339	348	349
Voeropname (g/d/d)	670	670	670	670
Voederconversie (kg voer/kg groei)	1,89 ¹⁾	2,02 ¹⁾	1,95	1,95

¹⁾ tendens van verschil; de overige verschillen zijn niet groot genoeg om significant verschillend te zijn

de biggen in een kraamopfokhok blijven liggen. Vanwege de kosten en ruimtebeslag is dit systeem verdwenen. In de biologische houderij is het oppervlak per big in kraamhok en opfokhok gelijk (1 m²) als binnen- en buitenruimte samengenomen worden. De verwachtingen waren dat bij het laten liggen van de dieren in het kraamhok na spenen de technische resultaten beter zouden zijn en de benodigde arbeidstijd voor verplaatsen van de biggen en schoonmaken van de hokken lager zou zijn.

Drieweeks productiesysteem

Op veel biologische bedrijven met 70 tot 100 zeugen werkt men met een drieweeks productiesysteem. Bij gebruik van een dergelijk systeem is een kraamhok drie perioden van drie weken in gebruik en een opfokhok twee perioden van drie weken. In totaal 15 weken. Bij gebruik van een kraamopfokhok is een periode van 12 weken nodig: één week vóór het werpen de zeug naar het kraamhok, tien weken om de biggen tot 25 kg te laten groeien en één week om schoon te maken. Dit betekent dat de hokbezetting beter is bij een drieweeks systeem met kraamopfokhokken dan bij aparte kraam- en opfokhokken.

Geen verschil in technische resultaten en gezondheid

Het al dan niet mengen van de biggen in de zoogperiode had geen effect op de resultaten in de zoogperiode. In de opfokperiode was er een tendens tot een gunstigere voederconversie bij de biggen die al in de zoogperiode gemengd waren. Het niet verplaatsen van de biggen gaf geen verschillen in opfokresultaten ten opzichte van wel verplaatsen van de biggen. Wel waren er meer maagdarmproblemen in de niet verplaatste groep ten opzichte van de wel verplaatste groep. De opfokresultaten zijn in tabel 1 samengevat.

Vroeg mengen simpel en zinvol

Er zijn in dit onderzoek geen wezenlijke verschillen tussen de mengmomenten en de verplaatsingstrategie aangetoond. De eventuele keuze voor een systeem van niet verplaatsen (kraamopfokhokken) of wel verplaatsen hangt sterk af van bedrijfsgebonden factoren zoals de beschikbaarheid van de juiste hoktypen en de hoeveelheid arbeid. Met name het niet hoeven verplaatsen van de biggen en het niet hoeven schoonmaken van de afdeling wegen mee. Een mogelijkheid is ook om helemaal niet te mengen. De biggen blijven dan als toom in het kraamopfokhok. Dit geeft de minste stress en de beste resultaten. Het mengen bij opleg als vleesvarken kan dan wel wat meer groeivertraging geven.

Het mengen van de biggen in de zoogperiode is een eenvoudige maatregel die minder onrust oplevert dan mengen na het spenen. Dit kan een bijdrage leveren aan het verminderen van de speenstress en het voorkomen van gezondheidsproblemen in de opfokperiode in grote groepen gespeende biggen.

